

N

aar een houdbaar en aanvaardbaar pensioensysteem

2014 /6
22 | 04 | 2014

MENSEN

WELVAART

BESCHERMING

Itinera pleit ervoor om de financiering van het pensioenstelsel veilig te stellen door een gedeelde inspanning

We kunnen een pensioenstelsel opbouwen dat goed, rechtvaardig en efficiënt is, maar de rekening moet wel kloppen. Een pensioenstelsel mag niet op drijfzand gebaseerd zijn, ongeacht de demografische evolutie. De pensioenverplichtingen vertegenwoordigen een bedrag equivalent een tweemaal het nationaal inkomen (bbp). De projecties bij ongewijzigd beleid voor 2060 lopen op tot zeven maal het bbp. Tegenover dit perfect voorspelbaar probleem heeft geen enkele regering voldoende ferm durven ingrijpen maar dat dringt zich nu wel hoogdringend op.

Elke rechtvaardige en acceptabele hervorming vereist een gedeelde inspanning door allen. De hoeksteen van ons pensioenstelsel dat op basis van repartitie werkt, is het aantal werkenden per gepensioneerde. In de huidige context van demografische vergrijzing kan deze verhouding alleen worden gestabiliseerd door de beroepsloopbaan te verlengen. Vandaag is de effectieve loopbaan duur 30 jaar (tegenover een officiële duur van 45 jaar). Meer dan 9 ambtenaren op 10 vertrekken voor de wettelijke pensioenleeftijd. De beroepsloopbaan verlengen is niet onmogelijk getuige de Scandinavische landen waar de effectieve carrière duur 40 jaar is. Maar dat vereist meer flexibiliteit op het einde van de loopbaan.

Een flexibeler pensioen

Oudere werknemers flexibele vormen van arbeidsduurverkortung aanbieden en de combinatie van deeltijds pensioen en deeltijdse arbeid stimuleren: het zijn twee maatregelen om meer mensen langer op de arbeidsmarkt te houden, of toch minstens deeltijds. Door de generatie van de opaboom via deeltijdse banen aan het werk te houden tot hun 65e, dalen de kosten van de vergrijzing aanzienlijk. Indien oudere werknemers langer aan het werk blijven, moeten zij toegang blijven hebben tot levenslang leren zodat hun competenties en kwalificaties up-to-date blijven. Het vereist ook een aanpassing van de jobinhoud en de arbeidsomstandigheden aan hun leeftijd.

Een begrijpelijker en voorspelbaarder pensioen

Het wettelijk pensioenstelsel in België is geworden tot een zeer complex kluwen van uit het verleden overgeërfde regels waarvan de doeltreffendheid en rechtvaardigheid soms moeilijk te beoordelen zijn. Voor een hervorming pleit Itinera ervoor om inspiratie te halen bij puntensystemen of systemen op basis van notionele rekeningen. Deze systemen stellen de logica van het repartitiestelsel noch het solidariteitsprincipe in vraag. In dit nieuwe stelsel houden de overheidsbeheerders rekening met het niveau van de verwachte inkomsten alvorens het niveau van de uitkeringen te bepalen. De sociaal verzekerden krijgen in dit stelsel een duidelijker zicht op de pensioenrechten die ze tijdens hun beroepsloopbaan geleidelijk opbouwen.

Een solidair pensioen

Solidariteit zonder financiering klinkt als een loze belofte. Het is belangrijk om in ons pensioenstelsel een duidelijker onderscheid te maken tussen het bijdragegedeelte dat met belastingen op loon wordt gefinancierd, en het niet-bijdragegedeelte dat op een andere manier wordt gefinancierd. Dit impliceert ook een verschuiving komt van de belasting op inkomsten uit arbeid naar belasting uit andere bronnen. Wij pleiten voor een gedeelde inspanning tussen actieven en gepensioneerden bij de financiering van de pensioenen.

Itinera pleit voor een geleidelijke afstemming van het stelsel van de ambtenarenpensioenen op dat van de loontrekkenden, en in ruil hiervoor de openstelling van de aanvullende pensioenrechten voor de ambtenaren.

Financiering door groei en solidariteit tussen gepensioneerden en actieven

Om de financieringsimpact van de vergrijzing te beheersen, stellen we voor om de pensioenen op een flexibelere manier te herwaarden in functie van de goede of minder goede prestaties van de economie. De oplossing om een gedeelte van de kosten van de vergrijzing te laten financieren door de groei, houdt in dat de pensioenen niet volledig worden geïndexeerd in functie van de loonevolutie, maar slechts volgens de lonen verminderd met een matigingsfactor. Dankzij een minder strikte koppeling tussen pensioenen en lonen kan de variabiliteit van de pensioenen worden ingeperkt. De pensioenen kunnen zo worden beschermd tegen een daling wanneer de conjunctuur het laat afweten, maar omgekeerd ontstaat ook ruimte om bij een goede economische conjunctuur de vergrijzing te financieren. Uiteraard kan men een minimum garanderen om een daling van de koopkracht voor de kleine pensioenen te voorkomen.

Een mechanisme van automatische aanpassingen

In een puntensysteem past een houdbaarheidscoëfficiënt automatisch en geleidelijk de waarde van de verzamelde punten aan. Op die manier wordt rekening gehouden met de demografische wijzigingen die de uitgaven beïnvloeden, de stijging van de levensverwachting en de opaboom, de veranderingen in de economische conjunctuur die een invloed hebben op de bijdragen, het werkgelegenheidspercentage en het loonniveau. Een belangrijke regel zal daarbij zijn om de verhouding tussen de loopbaanduur en de pensioenduur tot het oude niveau te herstellen en deze verhouding op lange termijn te stabiliseren. Dit is een regel die we makkelijk kunnen inschrijven in een pensioenstelsel op basis van punten, vertrekkend van de definitie van een 'referentieloopbaan' die in functie van de gemiddelde levensverwachting van de bevolking varieert.

Lees het rapport op www.itinerainstitute.org

Voor meer info neem contact op met **Jean Hindriks (0472/41 55 27)** of **Ivan Van de Cloot (0478 43 47 17)**